

Vapaaehtoinen metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen – metsänomistajien näkemyksiä METSO-ohjelmasta

Terhi Koskela

Metlan työraportteja / Working Papers of the Finnish Forest Research Institute -sarjassa julkaistaan tutkimusten ennakkotuloksia ja ennakkotulosten luonteisia selvityksiä. Sarjassa voidaan julkaista myös esitelmiä ja kokouskoosteita yms.

Sarjassa ei käytetä tieteellistä tarkastusmenettelyä.

Sarjan julkaisut ovat saatavissa pdf-muodossa sarjan Internet-sivuilta.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/>
ISSN 1795-150X

Toimitus

PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti julkaisutoimitus@metla.fi

Julkaisija

Metsäntutkimuslaitos
PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti info@metla.fi
<http://www.metla.fi/>

Tekijät Koskela, Terhi			
Nimeke Vapaaehtoinen metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen – metsänomistajien näkemyksiä METSO-ohjelmasta			
Vuosi 2011	Sivumäärä 27	ISBN 978-951-40-2338-5 (PDF)	ISSN 1795-150X
Alueyksikkö / Tutkimusohjelma / Hankkeet Etelä-Suomen alueyksikkö / METSO 2008–2016 seuranta ja vaikutukset 3523 01			
Hyväksynyt Riitta Hänninen, vanhempi tutkija, 7.12.2011			
Tiivistelmä <p>Metsien monimuotoisuusohjelma METSON tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys. METSON 14 toimenpiteestä yksityismetsänomistajia koskettavat erityisesti vapaaehtoinen monimuotoisuuden turvaaminen yksityismetsissä määräaikaisin sopimuksin, pysyvästi tai luonnonhoitohankkeiden avulla. Tämä tutkimus selvittää metsänomistajien asenteita metsien monimuotoisuuden turvaamista ja sen keinoja kohtaan sekä metsänomistajien halukkuutta osallistua METSO-ohjelmaan. Tärkeä METSO-ohjelman onnistumisen edellytys on, että metsänomistaja on tietoinen METSON tarjoamista mahdollisuuksista ja että hän kokee ohjelman toimintatavan hyväksyttävänä. Keskeistä on myös se, että alan toimijat ja viranomaiset osaavat kertoa metsänomistajalle METSO-keinoista ja toteuttaa niitä.</p> <p>Reilu kaksi viidesosaa metsänomistajista oli kuullut METSO-ohjelmasta. Useammin metsänomistajan oli tavoittanut laajalle leviävä media kuten sanomalehdet, metsäalan ammattilehdet, TV tai radio. METSON tunsivat muita useammin maa- ja metsätalousyrittäjät, kohteita omasta aloitteestaan suojelleet ja yhteistoiminnasta monimuotoisuuden turvaamisessa kiinnostuneet. Metsänomistajaa lähellä toimivien käytännön tahojen, kuten metsänhoitoyhdistysten ja metsäkeskusten, rooli korostuu monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvän tiedon viemisessä metsänomistajalle. Metsänomistajat kokivat jo olemassa olevat metsäsuunnittelu- ja hoitoon liittyvät ammattilaisverkostot toimivina tapoina saada tietoa monimuotoisuuden turvaamisesta, tehdä aloite suojelusuopimuksesta ja valita toimiva suojeluratkaisu.</p> <p>Vaikka suojelun lisäämisen kannatus oli vähäistä, yli puolet metsänomistajista oli kiinnostunut toteuttamaan ainakin yhtä METSO-ohjelman keinoista omalla tilallaan, jos sopiva kohde löytyisi. Useimmin kiinnostavana koettiin talousmetsien luonnonhoitoon liittyvät toimet ja määräaikaiset ratkaisut. Kaikkein useimmin sopivana monimuotoisuuden turvaamiskeinona omalla tilalla nähtiin luonnonhoitohankkeet, joissa monimuotoisuutta kohennetaan tekemällä luonnonhoitotoimenpiteitä.</p> <p>Metsänomistajia askarruttivat METSO-keinoissa erityisesti korvauserusteet ja suojelun asettamat käyttörajoitukset, mutta usein myös suojelun ja talouskäytön edullisuusvertailu tai luontokohteen rajaaminen. Metsänomistajat tarvitsevat päätöksentekonsa tueksi hyvin monipuolista neuvontaa monimuotoisuuden turvaamisen eri näkökulmista. Metsä- ja ympäristöammattilaisten tulee pystyä kertomaan monimuotoisuuden turvaamisen sekä taloudellisista että ekologisista vaikutuksista.</p> <p>Metsänomistajat katsoivat yleisesti, että suojelusuopimuksen korvauksen tulisi kattaa ainakin kaikki suojelusta aiheutuneet tulonmenetykset. Monien metsänomistajien mielestä myös luontoarvojen tulisi vaikuttaa korvaus- tai kauppasummaan. Vain pieni osa metsänomistajista ilmoitti olevansa kiinnostuneita yhteistoiminnasta monimuotoisuuden turvaamisessa lähialueen metsänomistajien kanssa. Yhteistoiminnan ajatus suojelussa voi vielä tuntua metsänomistajille vieraalta. Yhteistoimintaa kehitetään ja tehdään tunnetuksi mm. METSO-yhteistoimintaverkostohankkeiden kautta.</p>			
Asiasanat METSO-ohjelma, metsien monimuotoisuus, vapaaehtoinen metsien monimuotoisuuden turvaaminen, yksityismetsänomistajat			
Julkaisun verkko-osoite http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp216.htm			
Tämä julkaisu korvaa julkaisun			
Tämä julkaisu on korvattu julkaisulla			
Yhteydenotot Terhi Koskela, Metsäntutkimuslaitos, PL 18, 01301 Vantaa. Sähköposti terhi.koskela@metla.fi			
Bibliografiset tiedot			
Muita tietoja Taitto: Maija Heino			

Sisällys

1 Johdanto	5
1.1 Tausta ja tavoitteet	5
1.2 METSO-ohjelman keinot	6
2 Aineisto ja menetelmät	8
2.1 Aineisto ja menetelmät	8
2.2 Vastanneiden kuvaus	9
3 Tulokset	10
3.1 Metsänomistajien asenteet monimuotoisuuden turvaamista kohtaan.....	10
3.2 Neuvonta ja viestintä	12
3.3 Yhteistyö monimuotoisuuden turvaamisessa	14
3.4 Monimuotoisuuden turvaamiskeinojen ja sopimusehtojen hyväksyttävyys	15
4 Johtopäätökset	20
4.1 Puolet pitää suojelun tasoa sopivana	20
4.2 Luonnonhoitohankkeet kiinnostavat metsänomistajia	21
4.3 Metsäammattilaisten rooli tiedotuksessa ja neuvonnassa tärkeä.....	21
4.4 Tulonmenetykset korvattava.....	22
4.5 Yhteistoiminta tulevaisuuden vaihtoehto?	22
Kirjallisuus	23
Liite	24

1 Johdanto

1.1 Tausta ja tavoitteet

Valtioneuvosto teki vuonna 2008 periaatepäätöksen Metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSOsta vuosille 2008–2016. Päätös tehtiin samaan aikaan Kansallinen metsäohjelma 2015:n periaatepäätöksen kanssa. Hallitusohjelmassa 2011 METSO-ohjelman toimintakautta pidennettiin vuoteen 2020. METSO-ohjelmaa koordinoivat ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö. METSO-ohjelman tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys vuoteen 2020 mennessä.

METSO-ohjelma sisältää 14 toimenpidettä monimuotoisuuden turvaamiseksi ja sen lisäämiseksi sekä suojelualueilla että talousmetsissä (Valtioneuvoston periaatepäätös... 2008). Toimenpiteistä yksityismetsänomistajia koskettavat erityisesti monimuotoisuuden turvaaminen yksityismetsissä määräaikaisin sopimuksin, pysyvästi tai luonnonhoitohankkeiden avulla. Kaikki METSO-ohjelman toimenpiteet ovat metsänomistajalle vapaaehtoisia. METSO-ohjelman tavoitteena on vuoteen 2020 mennessä perustaa yksityisiä luonnonsuojelualueita tai hankkia valtiolle metsänomistajien vapaaehtoisesti suojeluun tarjoamia alueita yhteensä 96 000 hehtaaria sekä turvata yksityismetsissä monimuotoisuuskohteita 82 000–173 000 hehtaaria sisältäen 400–800 kpl luonnonhoitohankkeita.

Jotta METSO-ohjelma saavuttaisi tavoitteensa, on metsänomistajakunta saatava mukaan ohjelman toteuttamiseen. Tärkeä onnistumisen edellytys on, että metsänomistaja on tietoinen METSON tarjoamista mahdollisuuksista ja että hän kokee ne ja ohjelman toimintatavan hyväksyttäväksi. Keskeistä on myös se, että alan toimijat ja viranomaiset osaavat kertoa METSO-keinoista ja toteuttaa niitä. Tämä tutkimus selvittää metsänomistajien asenteita metsien monimuotoisuuden turvaamista ja sen keinoja kohtaan sekä metsänomistajien halukkuutta osallistua METSO-ohjelmaan. Tutkimuksessa selvitetään myös mistä metsien monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvistä asioista ja miltä tahoilta he haluaisivat neuvontaa. Tutkimus on osa METSO-ohjelman seuranta-työtä, jonka tavoitteena on koota tietoa toimenpiteiden toimivuudesta ja vaikutuksista, metsänomistajien, toimenpiteiden toteuttajien ja muiden toimijatahojen näkemyksistä sekä ohjelman kehittämistarpeista.

Metsänomistaja voi tarjota kohteita METSO-ohjelmaan omasta aloitteestaan. Yhteystahoina toimivat metsäkeskus ja ELY-keskus. Aloite monimuotoisuuden turvaamisesta voi syntyä myös esim. metsäsuunnittelun ja neuvonnan yhteydessä neuvojan tai muun tahon ehdotuksesta. Myös esim. metsänhoitoyhdistykset tai luontojärjestöt voivat tehdä yhteistoimintasopimuksen kohdetarjousten välittämisestä, ja voivat metsänomistajan näin halutessa viedä kohdetarjouksia eteenpäin metsä- tai ELY-keskuksiin. Viranomaisen neuvottelee metsänomistajan kanssa kohteen ekologiisiin ominaisuuksiin ja metsänomistajan tavoitteisiin sopivan monimuotoisuuden turvaamistavan valinnasta. Metsänomistaja itse kuitenkin päättää haluaako osallistua ja millä tavoin. METSO-ohjelmaan määräaikaisesti tai pysyvästi suojeltaviksi valittavien kohteiden tulee täyttää luonnontieteelliset valintaperusteet (METSON valintaperusteryhmä 2008). Luonnontieteellisissä valintaperusteissa luetellaan kymmenen elinympäristöä, jotka ovat monimuotoisuuden kannalta merkittäviä. Valintaperusteissa kuvataan ne ominaisuudet ja rakennepiirteet, jotka tekevät kohteesta ekologisesti arvokkaan. Myös taloudellisia ja sosiaalisia tekijöitä, kuten maisema, virkistyskäyttöarvo tai kohteen tärkeys paikalliselle matkailuyrittäjälle, voidaan ottaa huomioon kohteen valinnassa.

Metsänomistajien näkemyksiä monimuotoisuuden turvaamisesta ja sen keinoista on kartoitettu monin tutkimuksin (esim. Horne ym. 2004, Juutinen ym. 2005, Kumela ja Koskela 2006, Kumela ja Paloniemi 2006, Paloniemi 2008, Valkeapää ym. 2009, Hujala ym. 2010, Hannelius 2010). Hornen ym. (2004) mukaan metsänomistajien kannatus perinteisen, maanhankintaan perustuvan suojelun lisäämiselle yksityismailla oli vähäistä. Maanhankintaa joustavimmat ratkaisut monimuotoisuuden turvaamiseksi hyväksyttiin kuitenkin selvästi yleisemmin. Suojelusopimusten hyväksyttävyyttä metsänomistajan näkökulmasta riippui voimakkaasti sopimuksen ehdoista, kuten aloitteentekijästä, sopimuksen kestosta sekä siihen sisältyvistä käyttörajoituksista ja korvauksista. Erityisen tärkeänä pidettiin omistusoikeuksien ja itsemääräämisoikeuden säilymistä. Kumelan ja Koskelan (2006) mukaan metsänomistajat kokivat hyväksyttävänä monimuotoisuuden turvaamiskeinot, jotka ovat vapaaehtoisia ja säilyttävät metsänomistajan päätösvallan ja omistusoikeuden. Metsänomistajan omaan päätökseen osallistua vapaaehtoiseen suojeluun vaikutti kuitenkin erityisen voimakkaasti palkkion saaminen ja palkkion määrä. Hujalan ym. (2010) mukaan n. 17 prosenttia metsänomistajista olisi valmis määräaikaiseen metsien suojeluun täyttä korvausta alhaisemmalla tasolla. Hanneliuksen (2010) mukaan ympäristötuen korvaustaso houkuttelee metsänomistajia osallistumaan metsien suojeluun. Hannelius vertaili ympäristötukea metsätilakaupoissa maksettuihin kauppahintoihin. Tulosten mukaan 10 vuoden määräaikaista suojelusta on maksettu korvauksena keskimäärin noin puolet vastaavan kohteen markkina-arvosta. Suojelukorvauksia on tarkasteltu myös laskennallisten puunmyyntitulojen menetysten näkökulmasta määräaikaissa suojelussa (Suihkonen ym. 2011).

1.2 METSO-ohjelman keinot

Kestävän metsätalouden rahoituslain METSO-keinot

METSO-ohjelmassa voidaan kestävän metsätalouden rahoituslain (kemera) kautta solmia *määräaikainen ympäristötukisopimus* tai toteuttaa *luonnonhoitohankkeita*. Yhteystahona ovat metsäkeskukset. Ympäristötuella rahoitetaan myös metsälain 10§ erityisen tärkeiden elinympäristöjen turvaamista. Metsälakikohteiden ominaispiirteiden säilyttäminen on metsänomistajan lakisääteinen velvollisuus.

Ympäristötukisopimuksessa kohde jätetään yleensä kokonaan metsätaloustoimenpiteiden ulkopuolelle kymmenen vuoden määräajaksi. Korvaus perustuu kohteella olevan puuston hakkuuarvoon ja kohteen pinta-alaan. Kohde jää metsänomistajan omistukseen ja korvaus maksetaan sopimuskauden alussa. Kun sopimuskausi päättyy, alueen käyttö jatkuu metsänomistajan haluamalla tavalla, jos kyseessä on METSO-kohde. Tuen piirissä olleissa metsälakikohteissa ominaispiirteet on kuitenkin säilytettävä metsälain mukaisesti jatkossakin. Vuosina 2008–2010 tehdyistä ympäristötukisopimuksista 12 844 ha oli tehty metsälain 10§ kriteerit täyttävälle ja 5 363 ha METSON valintaperusteet täyttävälle alueelle (taulukko 1).

Kestävän metsätalouden rahoituslailla rahoitetaan *luonnonhoitohankkeita*, joissa edistetään metsäluonnon monimuotoisuutta yleensä useamman tilan alueella. Luonnonhoitohankkeet tehdään metsäkeskuksen toimesta tai valvonnassa ja siihen sisältyvät työt suunnitellaan yhteistyössä maanomistajan kanssa. Luonnonhoitohankkeena voidaan mm. kunnostaa lähteitä ja puroja, hoitaa paahderinteitä ja lehtoja tai parantaa tiettyjen lajien elinmahdollisuuksia talousmetsissä. Metsänomistajalle ei makseta varsinaista korvausta osallistumisesta, mutta kaikki luonnonhoitotöiden kustannukset rahoitetaan. METSO-elinympäristöissä on tehty maastosuunnittelua ja hoitotöiden toteutusta vuosina 2008–2010 yhteensä 4 881 ha.

Taulukko 1. Ympäristötukisopimusten elinympäristöjen kumulatiivinen kertymä elinympäristöittäin 2008–2010.

Metsälain 10 §:n elinympäristöt	ha
Pienvedet	2 950
Rehevät korvet ja letot	798
Lehtolaikut	548
Kangasmetsäsaarekkeet	234
Rotkot ja kurut	14
Jyrkänteet alusmetsineen	144
Vähätuottoiset elinympäristöt	8 158
Yhteensä	12 844
METSO-elinympäristöt	ha
Lehdot	196
Runsaslahopuustoiset kangasmetsät	1 628
Pienvesien lähimetsät	557
Puustoiset suot	1 710
Metsäluhdat ja tulvametsät	113
Harjujen paahdeympäristöt	11
Maankohoamisrannikon metsät	401
Puustoiset perinneympäristöt	27
Kalkkivaikutteiset ja ultraemäksiset metsät	1
Muut metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot	720
Yhteensä	5 363
Ympäristötukisopimukset yhteensä	18 208

Lähde: Tapion tilastot 2010

Luonnonsuojelulain METSO-keinot

Luonnonsuojelulain kautta METSOssa voidaan perustaa *yksityinen suojelualue*, *myydä* kohde valtiolle suojelualueeksi tai tehdä *määräaikainen rauhoitus*. Myös *maanvaihto* on mahdollinen. Yhteystahona toimii alueellinen ELY-keskus. Vuosina 2008–2011 (syyskuun loppu) ELY-keskukset ovat toteuttaneet METSO-ohjelmaa määräaikaisin ja pysyvin keinoin yhteensä 11 620 hehtaaria (taulukko 2) ja ajanjaksolla 2005–2011 (syyskuun loppu) yhteensä 16 125 hehtaaria.

Perustettaessa *yksityinen suojelualue*, jää maapohja metsänomistajan omistukseen. Ennen rauhoituspäätöstä ELY-keskus sopii maanomistajan kanssa rauhoittamisen ehdoista ja maanomistajalle aiheutuvien taloudellisten menetysten korvaamisesta kertakorvauksena. Korvaus on verotonta tuloa. Suojelutavoitteet ovat usein pysyviä ja rauhoituksen lakkauttaminen on hyvin harvinaista. Jokamiehen oikeuksiin suojelu ei yleensä aiheuta rajoituksia.

Taulukko 2. METSO:n toteutus ELY-keskuksissa 2008–2011 (syyskuun loppu), ha.

	2008	2009	2010	2011 tammi- syysk.	Yhteensä
Hankinta valtiolle	868	1 368	1 661	1 829	5 726
Yksityiset suojelualueet	537	825	2 304	1 977	5 643
Määräaikaiset (luonnonsuojelulaki)	30	12	65	144	251
Yhteensä	1 435	2 205	4 030	3 950	11 620

Lähde: YM

Kohde voidaan *myydä* valtiolle pysyvään suojeluun, jolloin metsänomistajalle korvataan käypä maan ja puuston hinta. Korvaus on verotonta tuloa.

Alueellinen ympäristökeskus ja maanomistaja voivat tehdä sopimuksen alueen *määräaikaisesta rauhoittamisesta*. Sopimus voidaan tehdä enintään 20 vuodeksi kerrallaan. Luonnonsuojelulain määräaikaista rauhoittamista on käytetty vain vähän. Korvaus määritellään tapauskohtaisesti.

METSO-neuvonta ja viestintä

Monimuotoisuuteen liittyvää neuvontaa antavat mm. ELY-keskukset, metsäkeskukset, Tapio, metsänhoitoyhdistykset ja yksityiset metsäpalveluyritykset. Metsänomistaja voi saada METSO-ohjelmaan liittyvää neuvontaa osana muuta metsänhoitotoimintaa tilakäynneillä, metsäsuunnittelun yhteydessä sekä luonnonhoitohankkeiden suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä. METSOsta on tiedotettu valtakunnallisesti mm. sanoma- ja ammattilehdissä, seminaareissa, koulutustilaisuuksissa, radiossa, TV:ssä sekä erilaisilla tiedotteilla ja METSO-esitteillä. ELY-keskukset ja metsäkeskukset ovat tiedottaneet METSOsta mm. alueellisissa tilaisuuksissa, koulutuksissa, retkeilyillä ja omilla tiedotteillaan. METSOssa on mukana myös monia muita toimijoita, kuten luontojärjestöt, Metsänomistajien liitot ja METSON yhteistoimintaverkostot, jota kautta metsänomistaja voi saada METSO-tietoa. METSO-ohjelmalla on oma verkkosivu "Metsonpolku.fi" sekä Facebook-sivu "1001 tapaa tykätä metsästä", joilla esitellään ajankohtaisia tapahtumia ja tietoa METSOsta. METSO-ohjelma ja monimuotoisuus ovat olleet voimakkaasti esillä myös metsäalan asiakaslehdissä ja messuilla. METSOa toteuttaville henkilöille on järjestetty koulutusta mm. METSON luonnontieteellisistä valintaperusteista, kohdevalinnasta- ja rajauksesta, rahoitusmahdollisuuksista sekä luonnonhoitohankkeista.

2 Aineisto ja menetelmät

2.1 Aineisto ja menetelmät

Aineisto kerättiin kyselylomakkeella osana Metlan toteuttamaa Metsänomistaja 2010 -tutkimusta. Metsänomistaja 2010 kyselylomake lähetettiin yhteensä 13 000:lle verohallinnon tilastoista systemaattisella otannalla valitulle metsänomistajalle koko maassa. Jokaisen metsäkeskuksen alueella kyselylomake lähetettiin tuhannelle metsänomistajalle. Lomake koostui perusosiosta ja yhdestä lisäosiosta, joita oli kolme erilaista (METSO-ohjelma, metsäsuunnittelu ja taimikonhoito). METSO-lisäosio lähetettiin peruskyselyn mukana 4 280 metsänomistajalle. METSO-osion sisältäneen lomakkeen saaneista vastasi 2 095 ja vastausprosentti oli 49. Lomakkeessa selvitettiin metsänomistajien suhtautumista metsien suojeluun, tiedusteltiin erilaisten monimuotoisuuden turvaamiskeinojen ja niiden piirteiden hyväksyttävyyttä ja eri näkökohtien tärkeyttä suojelupäätöstä harkittaessa. Lisäksi selvitettiin mistä lähteistä metsänomistajat olivat saaneet tietoa METSO-ohjelmasta ja miltä taholta he halusivat saada monimuotoisuuteen liittyvää tietoa. Osa kysymyksistä oli samoja, joita oli käytetty Metlan valtakunnallisessa metsänomistajakyselyssä vuonna 2003 (Horne ym. 2004).

Metsänomistajien ja tilojen taustapiirteitä sekä suhtautumista metsien suojeluun, suojelun toteutustapoihin ja neuvontaan kuvataan tässä raportissa prosenttiosuuksin ja keskiarvoihin sekä ristiintaulukoinnein. Tilastollisena testinä käytettiin χ^2 -testiä. Tuloksissa on raportoitu ainoastaan merkitseviksi havaittuja eroja taustamuuttujien välillä.

2.2 Vastanneiden kuvaus

Tilojen metsäpinta-ala oli keskimäärin 34 hehtaaria. Peltoa tiloilla oli keskimäärin seitsemän hehtaaria. Noin puolet tiloista oli metsäpinta-alaltaan alle 20 hehtaaria, noin kolmasosa 20–49 hehtaaria ja 13 prosenttia 50–99 hehtaarin kokoisia. Kuudella prosentilla tiloista metsäpinta-ala oli vähintään sata hehtaaria. Suurin osa tiloista oli yhden henkilön omistuksessa (44%) tai omistettiin yhdessä puolison kanssa (30,5%). Yhtymien osuus oli 12,5 ja perikuntien 13 prosenttia.

Vastaajien ikä oli keskimäärin 60 vuotta (taulukko 3). Noin kolme neljäsosaa vastaajista oli miehiä. Noin puolet vastaajista oli suorittanut kansa- tai kansalaiskoulun, reilu neljäsosa perus- tai keskikoulun ja viidesosa ylioppilastutkinnon. Vastaajista kolmasosalla ei ollut ammatillista tutkintoa, kolmasosa oli suorittanut ammattikoulun, viidesosa ammattikorkeakoulun ja 12 prosenttia akateemisen tutkinnon. Melko korkean keski-ikänsä vuoksi suurin yksittäinen ammattiryhmä oli eläkeläiset. Palkansaajia vastaajista oli vajaa kolmasosa ja maa- tai metsätalousyrittäjiä 16 prosenttia. Metsälalla ansiotyössä oli noin joka kymmenes vastaaja. Vakinaisesti tilallaan asui kaksi viidesosaa vastaajista. Yli puolet vastaajista asui maaseudun haja-asutusalueella.

Taulukko 3. Tutkimukseen vastanneiden omistajien taustapiirteet.

Keski-ikä (vuotta)	60
Prosenttiosuus	
Sukupuoli	
Nainen	24
Mies	76
Peruskoulutus	
Kansa- tai kansalaiskoulu	52
Peruskoulu/keskikoulu	28
Ylioppilastutkinto	20
Ammattikoulutus	
Ei tutkintoa	34
Ammattikoulu tai vastaava	34
Ammattikorkeakoulu tai opisto	20
Akateeminen tutkinto	12
Ammattiasema (% vastaajista)	
Palkansaaja	30
Maatalous- ja metsäyrittäjä	16
Yrittäjä	7
Eläkeläinen	44
Muu	3
Asuinpaikka (% vastaajista)	
Vakinaisesti tilalla	43
Muulla tilan sijaintikunnassa	23
Tilan sijaintikunnan ulkopuolella	34
Nykyinen asuinympäristö (% vastaajista)	
Maaseutu (haja-asutusalue)	55
Taajama tai pienehkö kaupunki, alle 20 000 asukasta	19
Kaupunki, 20 000–100 000 asukasta	16
Kaupunki, yli 100 000 asukasta	10

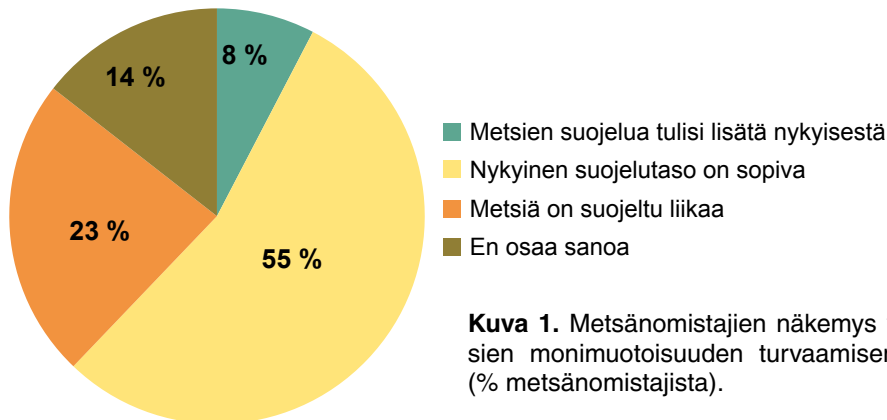
3 Tulokset

3.1 Metsänomistajien asenteet monimuotoisuuden turvaamista kohtaan

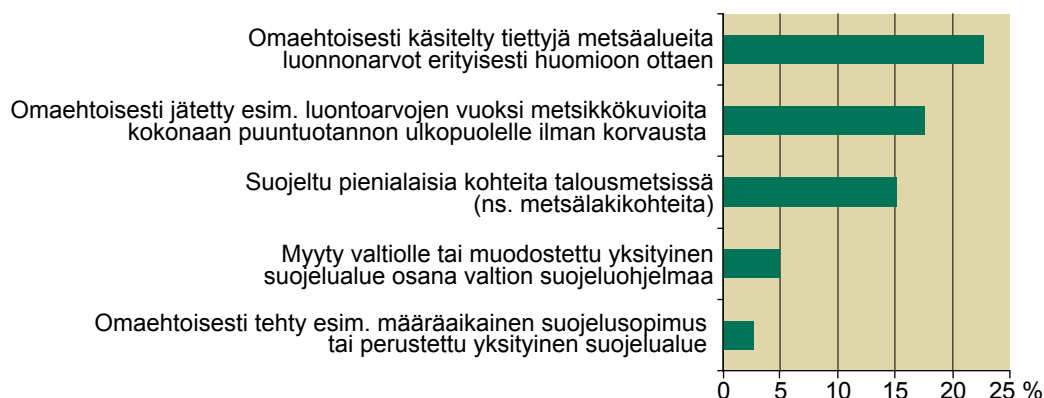
Metsänomistajien yleistä suhtautumista yksityismetsien suojeluun selvitettiin aluksi kysymällä vastaajan mielipidettä yksityismetsien turvaamisen tarpeesta. Reilu puolet vastaajista piti nykyistä suojelutasoa sopivana (kuva 1). Lähes neljäsosan mielestä metsiä on suojeltu jo liikaakin. Kaikkiaan hyvin selvä enemmistö metsänomistajista (78% vastaajista) katsoi, ettei yksityismaiden suojelua olisi tarpeen ainakaan lisätä nykyisestä. Suojelun lisäämistä nykyisestä kannatti noin kahdeksan prosenttia vastaajista, ja 14 prosenttia ei osannut sanoa kantaansa asiaan.

Suojelun lisäämistä kannatettiin merkittävästi useammin akateemisen tutkinnon suorittaneiden keskuudessa sekä peruskoulutukseltaan ylioppilaiden ryhmässä, harvemmin kansa- tai kansalaiskoulun ja perus- tai keskikoulun käyneiden keskuudessa. Naiset kannattivat miehiä useammin suojelun lisäämistä. Lisäsuojelun kannatus oli muita suurempaa ammattiasemaltaan palkansaajien, metsäpinta-alaltaan enintään 50 hehtaarin tilojen omistajien, tilan sijaintikunnan ulkopuolella asuvien ja kaupunkilaisten keskuudessa. Maa- ja metsätalousyrittäjät ja maaseudulla asuvat olivat useammin sitä mieltä, että metsiä on jo suojeltu liikaa.

Metsänomistajilta tiedusteltiin, oliko joitain osia tilan metsistä jo suojeltu osana valtion suojeluohjelmia, metsälain 10§ perusteella tai omaehtoisesti metsänomistajan omasta aloitteesta. Pienialaisia ns. metsälakikohteita oli suojeltu 15 prosentilla tiloista (kuva 2). Valtion suojeluohjelmien osaksi joko myytyjä tai yksityiseksi suojelualueeksi perustettuja tilan osia oli viidellä prosentilla

Kuva 1. Metsänomistajien näkemys yksityismetsien monimuotoisuuden turvaamisen tarpeesta (% metsänomistajista).

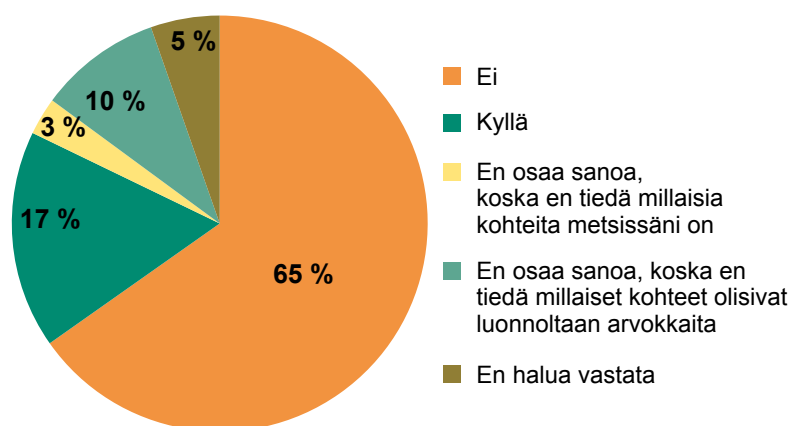

Kuva 2. Oman tilan metsissä toteutetun suojelun ilmoitettu yleisyys suojelutavoittain (% metsänomistajista).

vastanneista. Vajaa neljäsosa metsänomistajista oli käsitellyt tiettyjä metsäalueita luonnonarvot erityisesti huomioon ottaen, vajaa viidesosa oli jättänyt metsikkökuvioita puuntuotannon ulkopuolelle ilman korvausta ja vajaa kolme prosenttia metsänomistajista oli solminut määräaikaisten suojelusopimuksen tai perustanut yksityisen suojelun alueen. Metsänomistajista yhteensä vajaa kolmasosa (31%) ilmoitti toteuttaneensa vähintään yhtä mainituista omaehtoisista monimuotoisuuden turvaamismenetelmistä. Tilan metsäpinta-ala vaikutti omaehtoisen suojelun yleisyyteen: suuremmilla tiloilla oli suojeltu omaehtoisesti useammin kuin pienemmillä. Miehet useammin kuin naiset, korkeammin koulutetut, ammattiasemaltaan maa- ja metsätalousyrittäjät, metsäalalla työskentelevät sekä metsien lisäsuojelun kannattajat suosivat omaehtoista suojelua keskimääräistä useammin. Metsänomistajan asuminen maaseudulla tai kaupungissa ei vaikuttanut omaehtoisen suojelun yleisyyteen.

Metsänomistajia pyydettiin arvioimaan, sijaitseeko heidän tilallaan erityisiä, monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita. Kaksi kolmasosaa vastaajista oli sitä mieltä, ettei omalla tilalla ole suojelun arvoisia kohteita (kuva 3). Vajaan viidesosan mukaan tällaisia kohteita tilalta löytyy. Reilu kymmenesosa ei osannut vastata, koska ei tiennyt, millaisia kohteita omassa metsässä on, tai ei tiennyt millaiset kohteet olisivat luonnoltaan arvokkaita. Viisi prosenttia metsänomistajista ei halunnut vastata kysymykseen.

Ammattikoulutukseltaan akateemiset ja peruskoulutukseltaan ylioppilaat sekä metsäalalla työskentelevät vastasivat muita useammin, että heidän tilaltaan löytyy monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita. Isompien tilojen omistajat ilmoittivat pienempien tilojen omistajia useammin tilalla olevan arvokkaita kohteita. Nuorimmassa, alle 40-vuotiaiden ikäluokassa oli eniten niitä, jotka eivät tieneet, millaisia kohteita heidän metsässään on. Omaehtoisesti suojelleista 38 prosenttia ilmoitti tilallaan olevan arvokkaita kohteita, kun taas niistä, jotka eivät olleet suojelleet omaehtoisesti, oli osuus kahdeksan prosenttia.

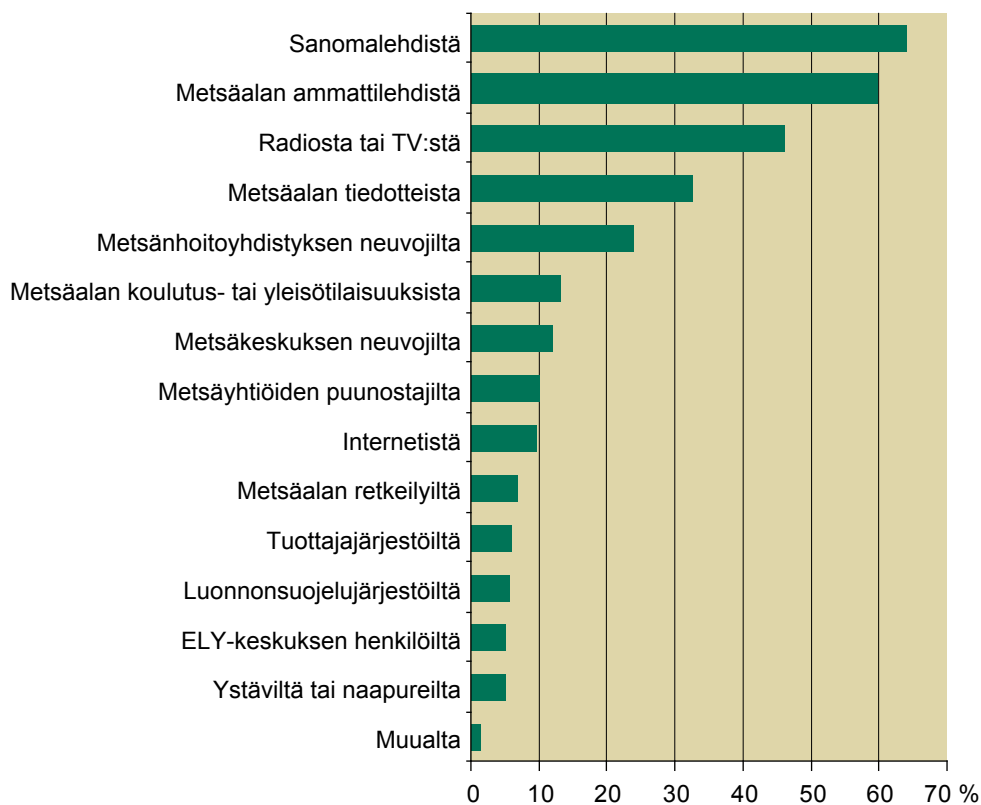
Kuva 3. Metsänomistajien näkemys siitä, löytyykö omalta tilalta erityisiä, monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita (% metsänomistajista).

3.2 Neuvonta ja viestintä

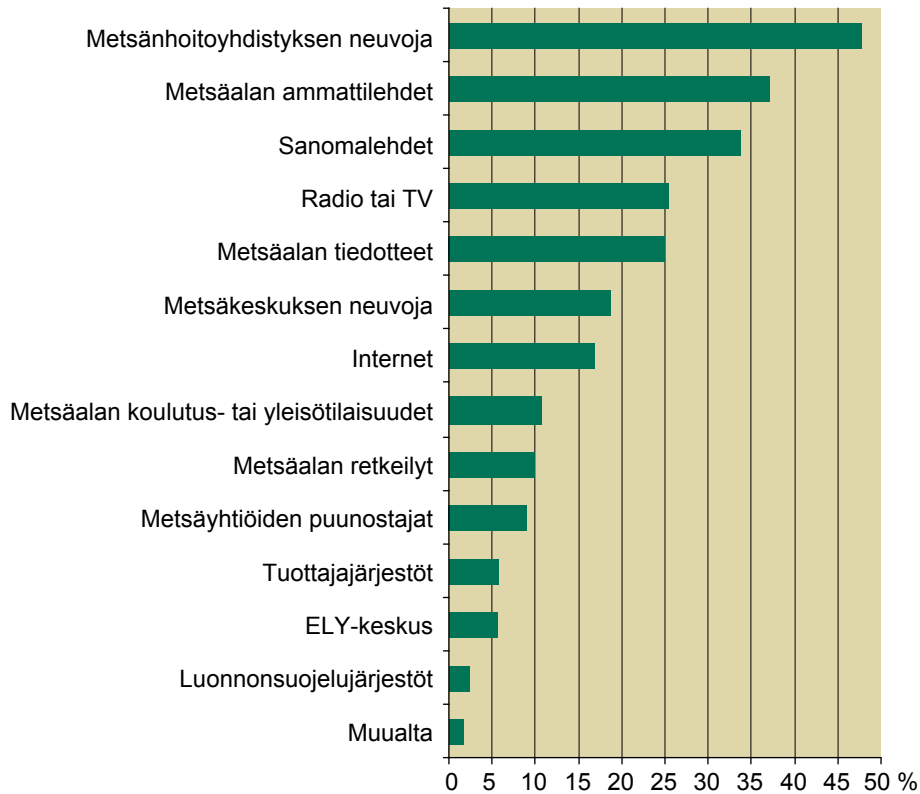
Metsänomistajilta kysyttiin, ovatko he kuulleet METSO-ohjelmasta aikaisemmin. Metsänomistajista 43 prosenttia vastasi olleensa tietoisia METSO-ohjelmasta ennen kyselylomakkeeseen vastaamista. Jatkokysymyksenä tiedusteltiin, mistä lähteistä he olivat saaneet tietoa METSOsta. Useimmin tietoa oli saatu sanomalehdistä (kaksi kolmasosaa metsänomistajista), metsäalan ammattilehdistä (kolme viidesosaa) tai radiosta tai TV:sta (vajaa puolet) (kuva 4). Myös metsäalan tiedotteet ja metsänhoitoyhdistysten neuvijat olivat tärkeitä tietolähteitä. Internet, tuottaja- ja luontojärjestöt sekä ELY-keskukset olivat olleet harvemmin metsänomistajien METSO-tiedon lähteinä.

Useammin METSOsta olivat kuulleet ammattiryhmistä maa- ja metsätalousyrittäjät ja muut yrittäjät, metsäalalla työskentelevät, miehet ja monimuotoisuuden turvaamisen yhteistoiminnasta kiinnostuneet metsänomistajat. METSO:n tunsivat useammin metsänomistajat, joiden mukaan heidän tilallaan on monimuotoisuudelle tärkeitä kohteita sekä omaehtoisesti metsäluontoa tilallaan suojelleet. Harvemmin METSOsta olivat tietoisia ammattiryhmistä palkansaajat, nykyisiin metsänhoitosuosituksiin erittäin tyytymättömät metsänomistajat sekä naiset. Nykyinen asuinympäristö, tilalla asuminen tai ikä eivät merkittävästi vaikuttaneet siihen, oliko metsänomistaja kuullut METSO-ohjelmasta.

Metsänomistajia pyydettiin myös ilmoittamaan mistä lähteistä he mieluiten vastaanottaisivat tietoa METSO:n vapaaehtoisista metsien monimuotoisuuden turvaamiskeinoista. Lähes puolet vastaajista haluaisi vastaanottaa METSO-tietoa metsänhoitoyhdistyksen neuvojan kautta (kuva 5). Myös metsäalan ammattilehdet ja sanomalehdet koettiin luonteviksi tiedotuskanaviksi. Neljäsosa

Kuva 4. Lähteet ja tahot, joista metsänomistajat ovat saaneet tietoa METSO-ohjelmasta (% metsänomistajista). Metsänomistajat saivat valita useita tahoja.

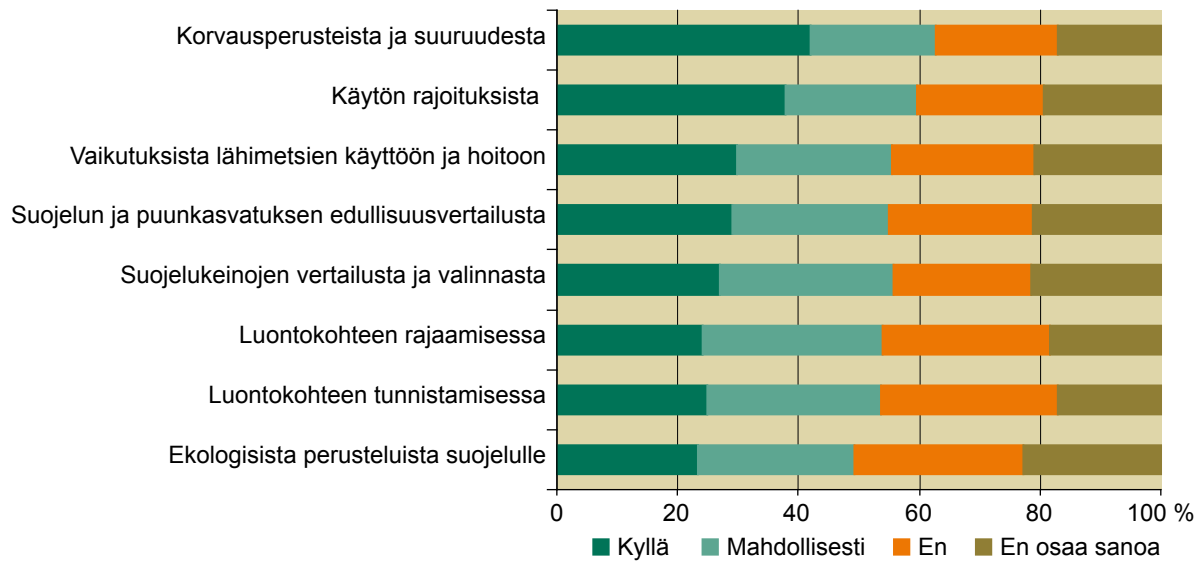

Kuva 5. Lähteet ja tahot, joista metsänomistajat mieluiten vastaanottaisivat tietoa metsien monimuotoisuuden turvaamisesta (% metsänomistajista). Metsänomistajat saivat valita useita tahoja.

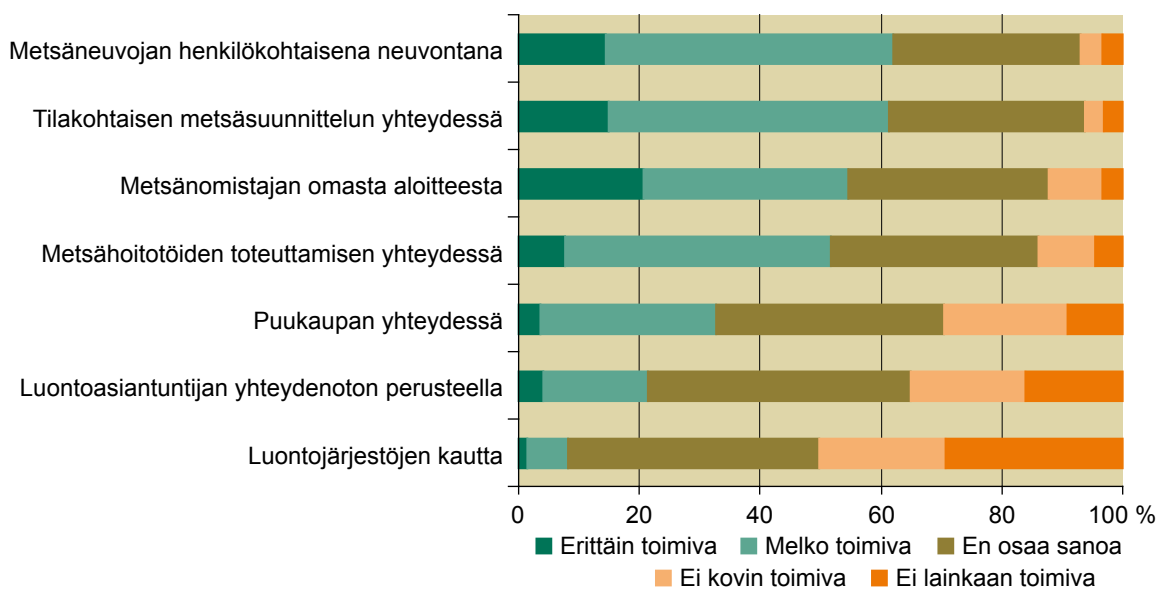
koki radion ja TV:n sekä metsäalan tiedotteet itselleen sopiviksi tietolähteiksi. Metsäkeskuksen neuvojalta tai internetistä METSO-tietoa haluaisi vastaanottaa vajaa viidesosa.

Metsänomistajilta kysyttiin mistä asioista he tarvitsisivat lisää tietoa neuvojilta tai viranomaisilta, jos harkitsisivat vapaaehtoista monimuotoisuuden turvaamista omalla tilallaan. Vastausvaihtoehdot olivat kyllä, mahdollisesti, ei ja en osaa sanoa. Noin 60 prosenttia metsänomistajista kaipasi lisätietoa (vastausvaihtoehdot kyllä ja mahdollisesti) korvausperusteista ja korvauksen suuruudesta sekä suojelun aiheuttamista käyttörajoituksista (kuva 6). Suojelun vaikutukset lähimetsien käyttöön, suojelun ja puunkasvatuksen edullisuusvertailu sekä keinon valinta herättävät kysymyksiä reilulle puolelle vastaajista. Hieman harvempi metsänomistaja katsoi tarvitsevansa neuvoja suojelun ekologisista perusteista.

Metsänomistajia pyydettiin arvioimaan neliportaisella asteikolla (erittäin toimiva – ei lainkaan toimiva) miten toimivia erilaiset METSO-kohteen suojeluprosessin aloittamistavat ovat. Viides vaihtoehto oli en osaa sanoa. Lähes kaksi kolmasosaa piti erittäin tai melko toimivana käytäntönä aloitteen syntymistä metsäneuvojan henkilökohtaisen neuvonnan tai tilan metsäsuunnittelun yhteydessä (kuva 7). Metsänomistajista reilu puolet koki metsänomistajan oman aloitteen toimivana tapana suojeluprosessin käynnistämiseen. Noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että METSO-kohteen turvaamisprosessi voisi saada alkunsa metsänhoitotöiden toteuttamisen ja suunnittelun yhteydessä. Noin kolmasosa näki puukaupan sopivana yhteytenä suojeluprosessin aloittamiselle. Luontoasiantuntijan yhteydenotto ja luontojärjestöjen kautta tuleva suojelualoite sai muita vaihtoehtoja vähemmän kannatusta metsänomistajilta.

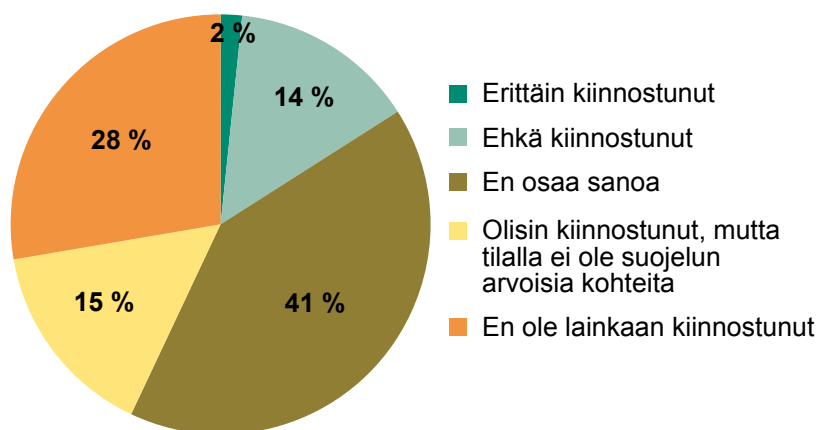
Kuva 6. Mistä aiheista metsänomistajat tarvitsisivat tietoa neuvojilta ja viranomaisilta, jos harkitsisivat vapaaehtoista monimuotoisuuden turvaamista omalla tilallaan (% metsänomistajista).

Kuva 7. Millä tavalla aloitteen METSON vapaaehtoisten monimuotoisuuden turvaamiskeinojen käyttämisestä tulisi metsänomistajien mielestä syntyä. Metsänomistajat arvioivat kunkin tavan toimivuutta (% metsänomistajista).

3.3 Yhteistyö monimuotoisuuden turvaamisessa

Metsänomistajia pyydettiin arvioimaan, olisivatko he kiinnostuneita yhteistyöstä muiden lähiseudun metsänomistajien kanssa muodostettaessa laajempia monimuotoisuuden turvaamiseen sopivia alueita. Metsänomistajista kaksi prosenttia oli erittäin kiinnostunut ja 14 prosenttia ehkä kiinnostunut yhteistoiminnasta (kuva 8). Viisitoista prosenttia metsänomistajista olisi kiinnostunut aiheesta, mutta heidän ilmoituksensa mukaan tilalla ei ole suojelun arvoisia kohteita. Kaksi viidesosaa ei osannut sanoa kantaansa asiaan. Reilu neljäsosa ei ollut lainkaan kiinnostunut yhteistyöstä monimuotoisuuden turvaamisessa.

Kuva 8. Metsänomistajien kiinnostus yhteistyöhön muiden lähiseudun metsänomistajien kanssa muodostettaessa laajempia monimuotoisuuden turvaamiseen sopivia alueita (% metsänomistajista).

Yhteistoiminnasta erittäin tai ehkä kiinnostuneita olivat useammin ikäryhmistä alle 60-vuotiaat, ammattiryhmistä yrittäjät ja palkansaajat, peruskoulutukselta ylioppilaat sekä ammattikoulutukseltaan akateemisesti koulutetut. Kiinnostus yhteistoimintaa kohtaan oli yleisempää tilan sijaintikunnan ulkopuolella asuvien, omaehtoisesti tilansa luontokohteita suojelleiden sekä suojelunäkemyseltään lisäsuojelun kannattajien keskuudessa.

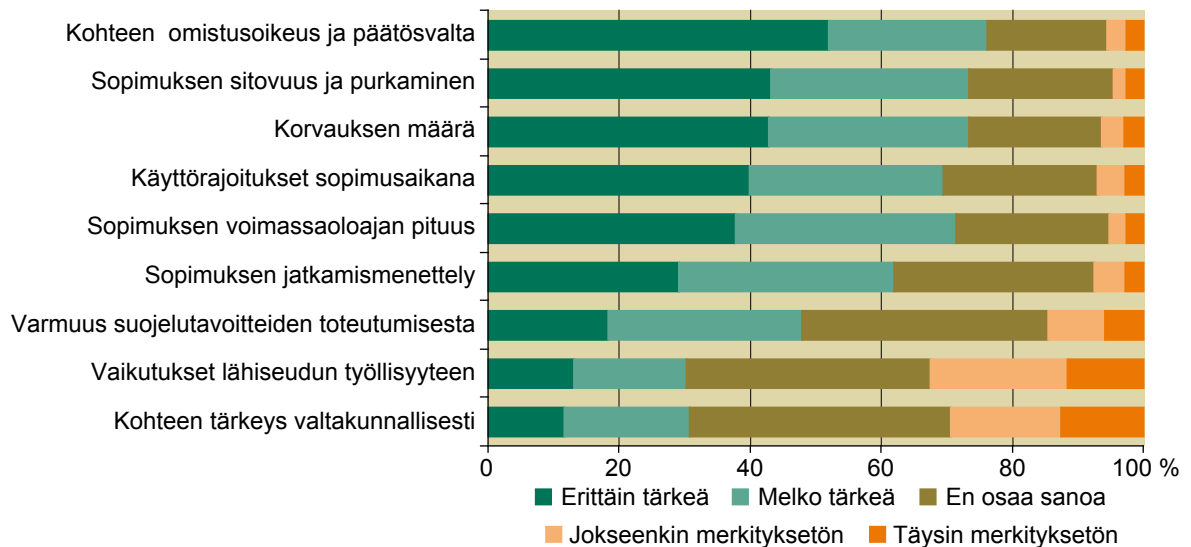
3.4 Monimuotoisuuden turvaamiskeinojen ja sopimusehtojen hyväksyttävyys

Metsänomistajilta kysyttiin miten tärkeinä he pitivät tiettyjä näkökohtia harkitessaan vapaaehtoisten monimuotoisuuden turvaamiskeinojen käyttämistä omalla tilalla. Vastaajat arvioivat kunkin näkökohdan tärkeyttä neliportaisella asteikolla erittäin tärkeä – täysin merkityksetön. Viidenterenä vaihtoehtona oli “en osaa sanoa”. Tärkeimpinä pidetyiksi tulkittiin erittäin tärkeäksi tai melko tärkeäksi yleisimmin arvioidut näkökohdat.

Tärkeimpänä omaan osallistumiseen vaikuttavana tekijänä metsänomistajat pitivät suojeltavan alueen omistusoikeuden ja sitä koskevan päätösvallan säilymistä (kuva 9). Tätä piti erittäin tai melko tärkeänä kolme neljäsosaa vastaajista. Noin 70 prosenttia vastaajista piti korvauksen määrää, sopimuksen sitovuutta ja purkamista, käyttörajoituksia ja sopimuksen pituutta tärkeinä tekijöinä. Varmuutta suojelutavoitteiden toteuttamisesta, suojelun vaikutuksia lähiseudun työllisyyteen sekä suojelun tärkeyttä valtakunnallisessa mittakaavassa piti tärkeänä alle puolet vastanneista.

Metsänomistajia pyydettiin arvioimaan kiinnostustaan käyttää omalla tilallaan METSO-ohjelman vapaaehtoisia monimuotoisuuden turvaamiskeinoja. Kiinnostusta arvioitiin asteikolla “kyllä, jos sopiva kohde löytyy”, “ei, vaikka sopiva kohde olisi olemassa” ja “en osaa sanoa”.

Kaikkein useimmin sopivana keinona nähtiin luonnonhoitohankkeet, joissa kohennetaan tiettyjen elinympäristöjen, esimerkiksi lähteiden tai puroympäristöjen luonnonarvoja (kuva 10). Luonnonhoitohankkeita kohtaan ilmoitti kiinnostuksensa useampi kuin kaksi viidesosaa metsänomistajista. Luonnonhoitohankkeet kiinnostivat muita useammin peruskoulutukseltaan ylioppilaita ja akateemisen tutkinnon suorittaneita, ammattiryhmistä palkansaajia, ikäryhmistä 40–59-vuotiaita

Kuva 9. Eri tekijöiden tärkeys harkitessa omaa osallistumista METSO-ohjelman vapaaehtoiseen monimuotoisuuden turvaamiseen (% metsänomistajista).

ja omaehtoisesti oman tilansa metsiä suojelleita. Metsänomistajat, joiden tilalta löytyy monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita, suhtautuivat luonnonhoitohankkeisiin useammin myönteisesti kuin ne, joilla arvokkaita kohteita ei ole.

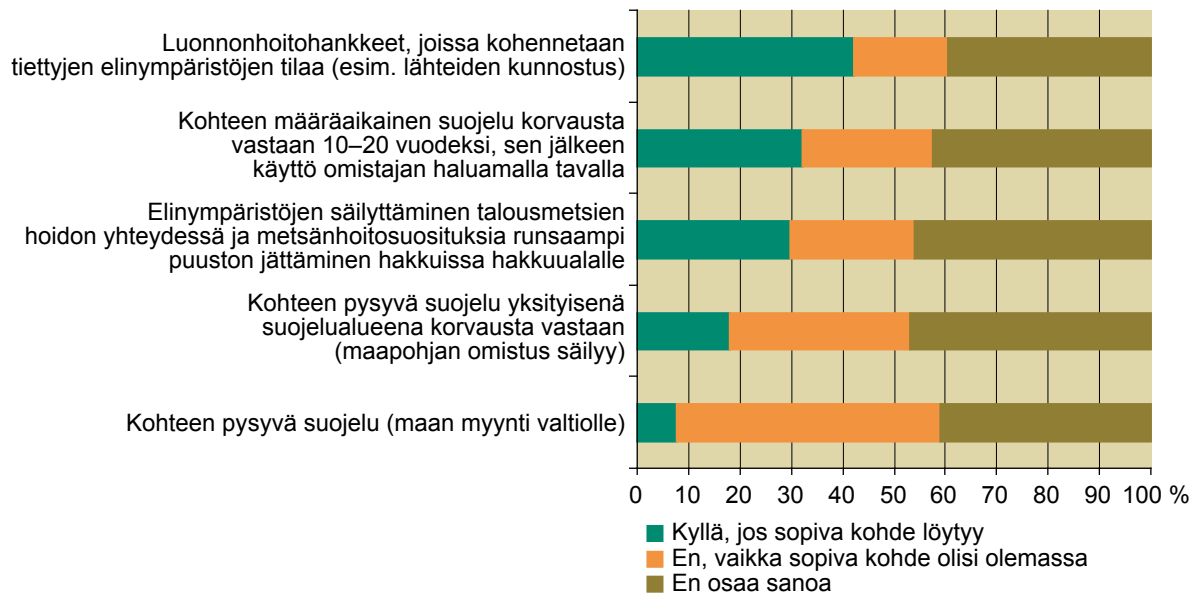
Määräaikainen 10–20 vuoden suojeleminen, jonka jälkeen alueen käyttö jatkuu omistajan haluamalla tavalla, kiinnosti sopivan kohteen löytyessä noin kolmasosaa metsänomistajista (kuva 10). Määräaikaisiin sopimuksiin suhtautuivat keskimääräistä myönteisemmin miehet, ylioppilaat sekä akateemisen tutkinnon suorittaneet. Määräaikaiseen suojelemaan suhtautuivat useammin myönteisesti myös omaehtoisesti metsäluontoa tilallaan suojelleet sekä vastaajat, joiden mailla on monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita. Ikäryhmistä yli 60-vuotiaat suhtautuivat nuorempia useammin kielteisesti määräaikaisiin suojelemissopimuksiin.

Metsäelinympäristöjen säilyttäminen talousmetsien hoidon yhteydessä sekä metsähoitosuosituksia runsaampi puuston jättäminen hakkualalle kiinnosti vajaata kolmasosaa metsänomistajista (kuva 10). Ylioppilaat ja akateemisen tutkinnon suorittaneet, nykyisiin metsänhoitomenetelmiin tyytymättömät metsänomistajat, ammattiasemaltaan palkansaajat, omaehtoisesti metsäluontoa suojelleet sekä metsänomistajat, joiden mailla on monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita suhtautuivat keinoon muita useammin myönteisesti.

Pysyvät suojelemissuositukset saivat metsänomistajilta vähemmän kannatusta. Yksityisen suojelemissuositusten perustaminen, jossa maapohjan omistusoikeus jää metsänomistajalle, kiinnosti vajaata viidesosaa metsänomistajista (kuva 10). Yksityisen suojelemissuositusten perustamiseen suhtautuivat useammin myönteisesti akateemisen tutkinnon suorittaneet, miehet, vastaajat joiden mailla on monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita sekä omaehtoisesti metsäluontoa suojelleet.

Kohteen myynti valtiolle suojelemissuositukseksi kiinnosti vajaata kymmentä prosenttia metsänomistajista (kuva 10). Useammin kielteisesti suhtautuivat ikäryhmistä alle 40-vuotiaat, tilalla asuvat ja ammattiryhmistä maa- ja metsätaloustyöntekijät. Ammattiryhmistä eläkeläiset ja ikäryhmistä yli 60-vuotiaat vastasivat muita useammin “en osaa sanoa”. Myönteisemmin suhtautuvat peruskoulutustasoltaan ylioppilaat sekä kaupunkilaiset.

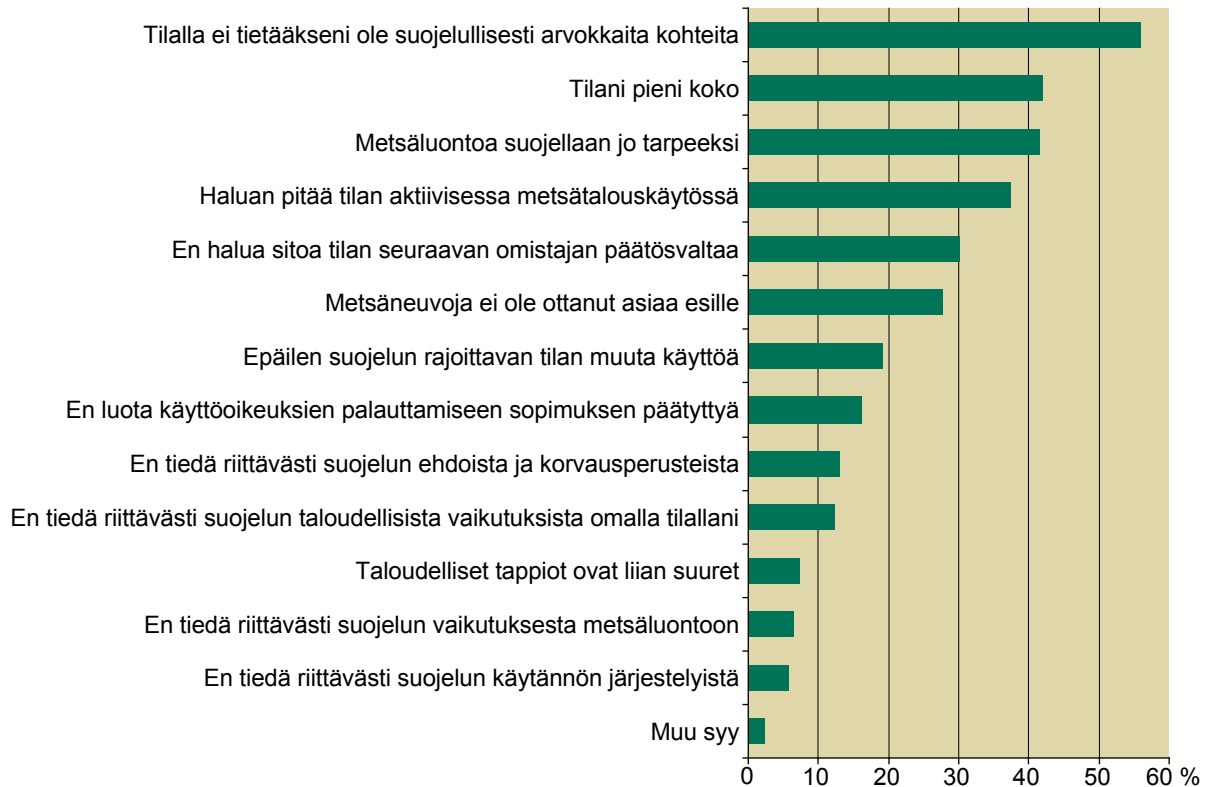
Kuva 10. Metsänomistajien kiinnostus toteuttaa METSO-ohjelman vapaaehtoisia monimuotoisuuden turvaamiskeinoja omalla tilalla (% metsänomistajista).

Jokaisessa vaihtoehdossa “en osaa sanoa” vastausten määrä oli huomattavan korkea, 40–47 prosenttia. Kaikkiin esitettyihin monimuotoisuuden turvaamisen keinoihin suhtautuivat myönteisemmin ne, jotka kannattivat suojelelun lisäämistä. Myös kiinnostus yhteistoimintaan monimuotoisuuden turvaamisessa lisäsi myönteisyyttä erilaisia suojelekeinoja kohtaan.

Yhteensä 55 prosenttia metsänomistajista olisi kiinnostunut toteuttamaan omalla tilallaan vähintään yhtä edellä mainituista monimuotoisuuden turvaamiskeinoista, jos tilalta löytyisi sopiva kohde. Niitä metsänomistajia (45% metsänomistajista), joita ei kiinnostanut yksikään keinoista tai jotka eivät osanneet sanoa kantaansa asiaan, pyydettiin mainitsemaan siihen johtaneet syyt (kuva 11). Koska vastaajan oli mahdollista valita luettelosta useampia kohtia, prosenttiosuudet eivät summaudu sadaksi. Yleisin syy (56%) torjuaan suhtautumiseen oli näkemys, että omalla tilalla ei ole luonnonsuojelelullisesti arvokkaita kohteita. Noin kaksi viidesosaa koki, että oma tila on liian pieni, jotta kohteita kannattaisi suojelella tai että metsäluontoa suojelellaan jo nykyisellään tarpeeksi. Yli kolmasosa haluaa pitää tilan metsätalouskäytössä ja vajaa kolmasosa ei halua sitoa seuraavan sukupolven päätösvaltaa tekemällä suojeleusopimuksen. Reilu neljäsosa kertoi syyksi sen, ettei metsäneuvoja ole ottanut asiaa esille.

Metsänomistajille esitettiin väitteitä metsien monimuotoisuuden turvaamiskeinojen korvaussumman määräytymisen periaatteista. Heitä pyydettiin myös arvioimaan, tulisiko luontoarvojen vaikuttaa kohteen korvaussummaan. Metsänomistajat vastasivat väitteisiin neliportaisella asteikolla (täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä). Viides vaihtoehto oli “en osaa sanoa”. Samaa mieltä oleviksi tulkittiin täysin tai melkein samaa mieltä -vastanneet ja eri mieltä oleviksi ne, jotka olivat valinneet vaihtoehdot melkein tai täysin eri mieltä.

Yli 80 prosenttia metsänomistajista katsoi, että *määräaikaisella sopimuksella* suojelelun kohteen monimuotoisuuden turvaamisesta metsänomistajalle maksettavien korvausten tulee kattaa kaikki suojelelusta aiheutuvat tulomenetykset (kuva 12). Kaikkien tulomenetysten korvaamista määräaikaisessa sopimuksessa korostivat muita useammin ammattiryhmistä maa- ja metsätalousyrittä-

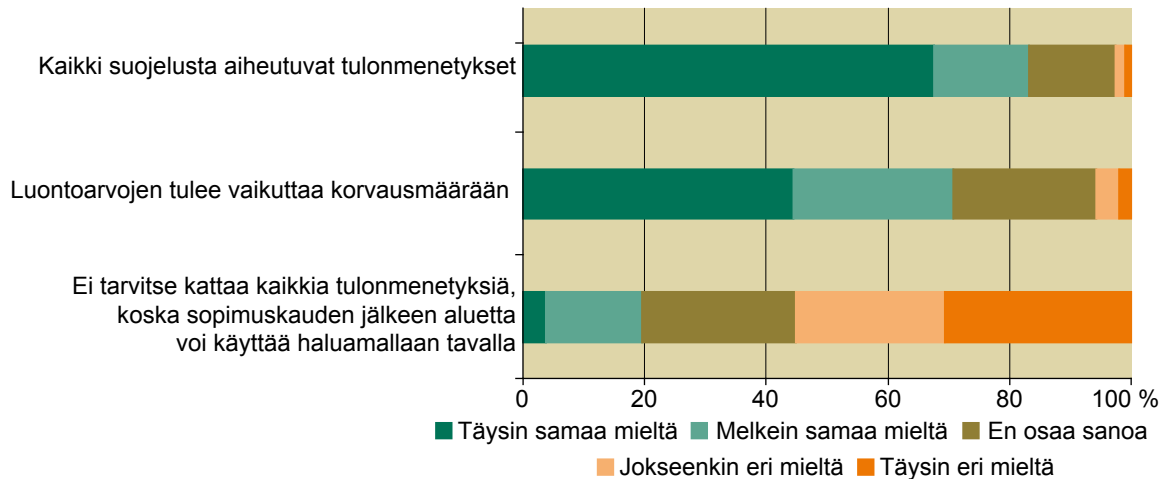
Kuva 11. Tärkeimmät syyt siihen, ettei metsänomistaja ole kiinnostunut METSO-ohjelman vapaaehtoisista monimuotoisuuden turvaamiskeinoista (% metsänomistajista, jotka eivät olleet kiinnostuneet toteuttamaan omalla tilallaan yhtäkään METSON keinoista tai jotka vastasivat "en osaa sanoa").

jät, tilan koko peltoalalla maanviljelystä harjoittavat ja metsäpinta-alaltaan yli 20 hehtaarin tilan omistajat. Keskimääräistä harvemmin kaikkien tulonmenetysten korvaamista kannattivat isoissa kaupungeissa asuvat sekä metsien lisäsuojelua kannattavat.

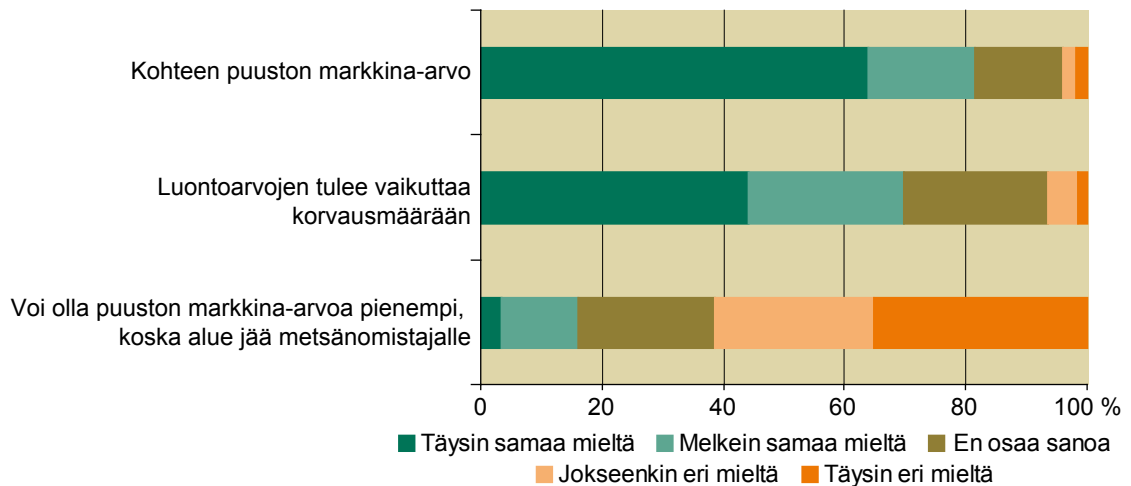
Reilun kahden kolmasosan mielestä kohteen luontoarvojen tulisi vaikuttaa määräaikaisen sopimuksen korvausmäärään (kuva 12). Ammattiryhmistä maa- ja metsätalousyrittäjät katsoivat muita useammin, että myös luontoarvojen tulisi vaikuttaa korvaussummaan. Muita harvemmin tätä mieltä olivat isoissa kaupungeissa asuvat, lisäsuojelua kannattavat ja yhteistoiminnasta monimuotoisuuden turvaamisessa kiinnostuneet.

Joka viides katsoi, että kohteen voisi suojella määräajaksi alhaisemmalla korvaussummalla, koska aluetta voi käyttää sopimuskauden jälkeen haluamallaan tavalla (kuva 12). Useammin näin ajattelivat isoissa kaupungeissa asuvat, lisäsuojelua kannattavat ja yhteistoiminnasta monimuotoisuuden turvaamisessa kiinnostuneet.

Noin 80 prosenttia metsänomistajista oli sitä mieltä, että *yksityisen suojelualueen* perustamisesta maksettavan korvauksen tulisi perustua kohteen puuston markkina-arvoon (kuva 13). Miehet ja yli 20 ha tilojen omistajat olivat useammin sitä mieltä, että kohteen puuston markkina-arvo olisi korvattava. Metsänomistajat, joiden mielestä metsiä on suojeltu jo liikaa, kannattivat useammin täyden korvauksen periaatetta. Kaksi kolmasosaa toivoisi myös kohteen luontoarvojen vaikuttavan yksityisen suojelualueen korvausmäärään. Vajaa viidesosa hyväksyisi puuston markkina-arvoa pienemmän korvaussumman. Markkina-arvoa pienempään korvaukseen suhtautuivat kiel-

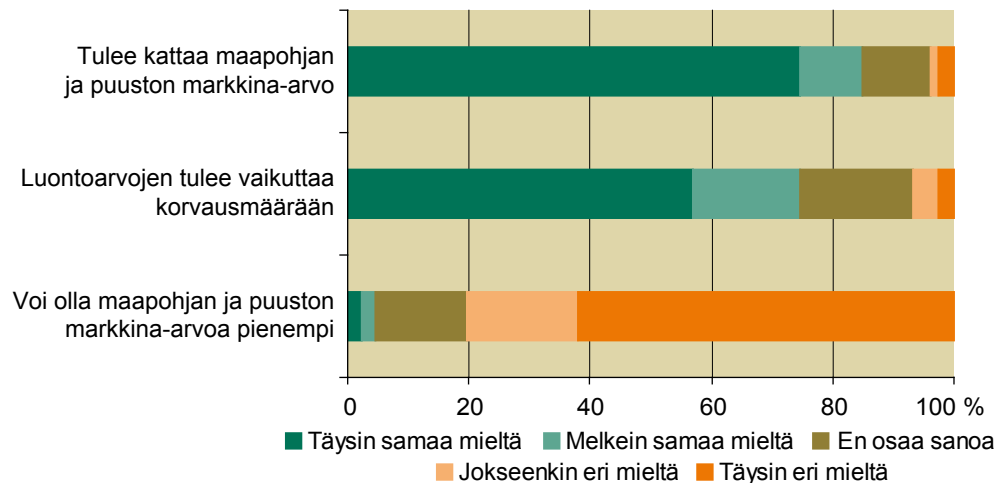
Kuva 12. Metsänomistajien näkemys korvaussumman määrittämisestä määräaikaiselle suojelusopimukselle (% metsänomistajista).

Kuva 13. Metsänomistajien näkemys korvaussumman määrittämisestä perustettaessa yksityinen suojelualue, jossa maapohjan omistus säilyy (% metsänomistajista).

teisesti keskimääräistä useammin ammattiryhmistä maa- ja metsätalousyrittäjät ja ikäryhmistä alle 40-vuotiaat. Täyttä korvausta pienempään summaan suhtautuivat useammin myönteisesti lisäsuojelun kannattajat ja monimuotoisuuden turvaamisen yhteistoiminnasta kiinnostuneet.

Metsänomistajista yli 80 prosenttia katsoi, että jos kohde *ostetaan valtiolle suojelualueeksi*, on siitä korvattava maapohjan ja puuston markkina-arvo. Kolme neljäsosaa vastaajista oli sitä mieltä, että myös kohteen luontoarvoilla on oltava vaikutusta korvausmäärään (kuva 14). Viitisen prosenttia katsoi korvauksen voivan olla kohteen markkina-arvoa pienempi. Kielteisesti markkina-arvoa pienempään korvaukseen suhtautuivat keskimääräistä useammin ikäryhmistä alle 60-vuotiaat, ammattiryhmistä maa- ja metsätaluyrittäjät sekä asenteeltaan suojelun lisäämiseen kielteisesti suhtautuvat.

Kuva 14. Metsänomistajien näkemys korvaussumman määrittämisestä kun kohde myydään valtiolle suojelualueeksi (% metsänomistajista).

4 Johtopäätökset

METSO-ohjelman tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys vuoteen 2020 mennessä. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä METSO-ohjelmalle määritetään kunnianhimoinen hehtaaritavoite, jonka saavuttamiseksi metsänomistajakunta on saatava mukaan ohjelman toteuttamiseen. Osallistuakseen METSO-ohjelmaan, metsänomistajan tulee olla tietoinen sen tarjoamista vapaaehtoisista monimuotoisuuden turvaamisen keinoista ja kokea ne hyväksyttäviksi. Metsä- ja ympäristöammattilaisilla tulee olla riittävät valmiudet tunnistaa potentiaaliset METSO-kohteet maastossa sekä esitellä metsänomistajalle kohteiden turvaamiseksi käytössä oleva keinovalikoima.

4.1 Puolet pitää suojelun tasoa sopivana

Yli puolet metsänomistajista piti suojelun tasoa sopivana, noin neljäsosa liian korkeana ja kahdeksan prosenttia lisäisi suojelua nykyisestä. Sekä suojelun lisäämisen kannattajia että nykyistä suojelutasoa liian korkeana pitäviä oli suunnilleen yhtä suuri osuus metsänomistajista kuin vuonna 2003 toteutetun kyselyn perusteella (Horne ym. 2004). Sen sijaan niiden metsänomistajien, jotka eivät osanneet sanoa kantaansa metsien suojelun tasoon, osuus oli kasvanut vuoden 2003 seitsemästä prosentista 14 prosenttiin. Yhtenä syynä tähän voi olla metsänomistajakunnan kauptungistuminen ja mahdollisesti vieraantuminen metsiin liittyvistä asioista. Alle 40-vuotiaat vastasivat useammin, etteivät tunteneet metsäänsä niin hyvin, että osaisivat sanoa onko oman tilan alueella arvokkaita luontokohteita. On erityisen tärkeää, että metsä- ja ympäristöammattilaiset tuovat näille metsänomistajille esille METSO:n vapaaehtoiset monimuotoisuuden turvaamiskeinot yhtenä mahdollisena toimintavaihtoehtona. Metsänomistajien tavoitteita koskevassa tutkimuksessa Favada ym. 2009 havaitsivat ns. "epätietoisien" ryhmän, joka ei asettanut erityisiä, selkeitä tavoitteita metsänomistukselleen. Vaikka suojelun lisäämistä kannattavien osuus on prosentuaalisesti melko pieni, on METSO-ohjelmaan ollut tarjolla runsaasti kohteita (Syrjänen ym. 2007, Koskela ym. 2010). Omaehtoisesti monimuotoisuuden turvaamista omalla tilallaan oli toteuttanut lähes kolmasosa (31%) metsänomistajista, mikä on hieman pienempi osuus kuin vuonna 2003 tehdyn tutkimuksen perusteella (37%) (Horne ym. 2004).

4.2 Luonnonhoitohankkeet kiinnostavat metsänomistajia

Vaikka suojelun lisäämisen kannatus suoraan kysyttynä oli suhteellisen vähäistä, yli puolet metsänomistajista oli kiinnostunut toteuttamaan ainakin yhtä METSO-ohjelman keinoista omalla tilallaan, jos sopiva kohde löytyisi. Useimmin kiinnostavana nähtiin talousmetsien luonnonhoitoon liittyvät toimet ja määräaikaisten ratkaisut. Kaikkein useimmin sopivaksi monimuotoisuuden turvaamiskeinoksi omalla tilalla koettiin luonnonhoitohankkeet, joissa monimuotoisuutta kohennetaan tekemällä luonnonhoitotoimenpiteitä. Luonnonhoitohankkeita kohtaan ilmoitti kiinnostuksensa noin kaksi viidesosaa metsänomistajista. Määräaikainen 10–20 vuoden suojelusopimus sekä talousmetsien tehostettu luonnonhoito kiinnosti noin kolmasosaa metsänomistajista. Pysyvät suojeluratkaisut saivat vähemmän kannatusta. Kuitenkin käytännön kokemukset METSO-ohjelmasta ovat osoittaneet, että myös pysyvät suojeluratkaisut kiinnostavat metsänomistajia (Syrjänen ym. 2007, Koskela ym. 2010). Kohteen luonnonarvot vaikuttavat siihen, millä keinolla kohde pyritään turvaamaan. Metsänomistajalla on kuitenkin täysi päätäntävalta osallistumisesta. Käytössä on oltava sekä määräaikaista että pysyviä keinoja, joista voidaan kohteen luonnonarvot ja metsänomistajan tavoitteet huomioon ottaen löytää sopiva vaihtoehto.

Kuten aikaisemmissakin tutkimuksissa on todettu (Horne ym. 2004, Juutinen ym. 2005, Kumela ja Koskela 2006), metsänomistajat pitävät suojeltavan alueen omistusoikeuden ja sitä koskevan päätösvallan säilymistä tärkeinä tekijöinä, jotka vaikuttavat omaan päätökseen osallistua vapaaehtoiseen monimuotoisuuden turvaamiseen. Suojeluratkaisun ehtoja ja toteutustapaa kuvaavia tekijöitä pidettiin tärkeinä useammin kuin varmuutta suojelutavoitteiden toteuttamisesta, suojelun vaikutuksia lähiseudun työllisyyteen sekä suojelun tärkeyttä valtakunnallisessa mittakaavassa.

4.3 Metsäammattilaisten rooli tiedotuksessa ja neuvonnassa tärkeä

Reilu kaksi viidesosaa metsänomistajista oli kuullut METSO-ohjelmasta ennen kyselyyn osallistumista. Useimmin tieto oli saatu sanomalehdistä, metsäalan ammattilehdistä, TV:stä tai radiosta. Laajalle leviävä ”massatiedotus” oli siis saavuttanut metsänomistajakunnan parhaiten. Muita useammin METSO:n tuntevat muutoinkin metsäasioiden kanssa tekemisissä olevat henkilöt, maa- ja metsätalousyrittäjät, omaehtoisesti tilallaan monimuotoisuutta turvanneet sekä yhteistoi-minnasta monimuotoisuuden turvaamisessa kiinnostuneet. Haasteena onkin saavuttaa myös metsä- ja luontoasioiden osalta passiivisemmat metsänomistajat. Vaikka internet ei METSO-tiedon lähteenä ollutkaan vielä kyselyn toteuttamisen aikaan kovin merkittävä, voi tämä kuitenkin olla tulevaisuudessa tiedon saavutettavuuden ja uusien asiakasryhmien neuvonnan kannalta erittäin tärkeä tiedonjakamisen väline. METSO-ohjelmalla on oma verkkosivu Metsopolku.fi, ja lisäksi METSO-ohjelman Facebook-sivu ”1001 tapaa tykätä metsästä” on avattu alkuvuodesta 2011. Facebook-sivustolla pyritään saavuttamaan erityisesti nuoria, kaupunkilaisia ja naismetsänomistajia, jotka saattavat helposti jäädä perinteisemmän METSO-tiedotuksen ulkopuolelle. Facebook-sivun käyttäjäkunnan onkin havaittu vastaavan hyvin tätä tavoitteena ollutta kohderyhmää.

Useimmin metsänomistajat ilmoittivat sopivaksi METSO:n tiedotuskanavaksi metsänhoitoyhdistyksen neuvojat. Suuri osa metsänomistajista ei ole vielä omakohtaisesti ollut METSO:n kanssa tekemisissä ja oma tuttu metsänhoitoyhdistyksen neuvoja tuntuu helpoimmalta taholta ottaa monimuotoisuuden turvaamisasiat esille. Koska usein metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilön kanssa sovitaan monista metsänhoitoon ja käyttöön liittyvistä toimenpiteistä, metsänomistajat katsoivat myös monimuotoisuusneuvonnan ja tiedonvälityksen hoituvan helpommin saman neuvojan kautta.

Aloite METSO-keinojen käytölle syntyisi metsänomistajien mukaan toimivimmin muun metsäneuvonnan tai -suunnittelun yhteydessä. Myös omaa aloitetta monimuotoisuuden turvaamisesta pidetään hyvänä vaihtoehtona. Tulosten perusteella metsänomistajat kokivat jo olemassa olevat metsäsuunnitteluun- ja hoitoon liittyvät ammattilaisverkostot toimivina tapoina saada tietoa monimuotoisuuden turvaamisesta, tehdä aloite suojelusopimuksesta ja valita toimiva suojeluratkaisu. ELY-keskuksissa ja metsäkeskuksissa toimivien METSO-vastuuhenkilöiden rooli on ohjelman edistämässä ja toiminnassa myös erittäin tärkeä ja korostuu erityisesti siinä vaiheessa, kun METSO-kohteen tarjoaminen ja mahdollinen sopimuksen solmiminen tulee metsänomistajalle ajankohtaiseksi.

Metsänomistajia askarruttavat METSO-keinoissa erityisesti korvausperusteet ja suojelun asettamat käyttörajoitukset, mutta melko usein myös suojelun ja talouskäytön edullisuusvertailu tai luontokohteen rajaaminen. Metsänomistajat tarvitsevat siis päätöksentekonsa tueksi hyvin monipuolista neuvontaa monimuotoisuuden turvaamisen eri näkökulmista. Metsä- ja ympäristöammattilaisten tulee pystyä kertomaan sekä monimuotoisuuden turvaamisen taloudellisista että ekologisista vaikutuksista.

4.4 Tulonmenetykset korvattava

Metsänomistajat katsoivat yleisesti, että määräaikaisen sopimuksen korvauksen tulisi kattaa ainakin kaikki suojelusta aiheutuneet tulonmenetykset. Suurin osa metsänomistajista oli sitä mieltä, että pysyvästi suojeltavassa kohteessa kauppahinnan tulisi kattaa puuston ja maan markkina-arvo ja kohteen omistusoikeuden säilyessä maksettavan korvauksen tulisi kattaa puuston markkina-arvo. Monien metsänomistajien mielestä myös luontoarvojen tulisi vaikuttaa korvaus- tai kauppasummaan. Mitä vähemmän omistus- ja käyttöoikeutta rajoittava turvaamiskeino on kyseessä, sitä useampi metsänomistaja ilmoitti, että olisi valmis tekemään sopimuksen täyttä korvausta alhaisemmalla hinnalla. Määräaikaisen suojelun osalta näin vastasi noin viidesosa metsänomistajista, mutta maan myynnin osalta vain muutama prosentti.

4.5 Yhteistoiminta tulevaisuuden vaihtoehto?

Suhteellisen pieni osa metsänomistajista ilmoitti olevansa kiinnostuneita yhteistoiminnasta monimuotoisuuden turvaamisessa lähialueen metsänomistajien kanssa. Tämä saattaa johtua siitä, että yhteistoiminnan ajatus suojelussa voi olla metsänomistajille vielä vieras. Toisaalta vain reilu neljäsosa metsänomistajista ilmoitti, ettei ollut lainkaan kiinnostunut yhteistoiminnasta. Yhteistoiminnalla voitaisiin edistää suojeltavien alueiden kytkeytyneisyyttä, mikä on yksi tärkeä tekijä tarkasteltaessa monimuotoisuuden turvaamisen ekologista tehokkuutta. METSO-yhteistoimintaverkostohankkeet tekevät asiaa tunnetuksi, kannustavat metsänomistajia yhteistoimintaan ja kehittävät uusia yhteistoiminnan malleja. Uusien yhteistoimintaverkostojen valinnassa vuonna 2011 korostettiin ekologisen tarkoituksenmukaisuuden lisäksi taloudellista ja sosiaalista kestävyttä, innovatiivisuutta, yhteistyötä ja vuorovaikutusta eri toimijoiden kesken sekä kustannus-tehokkuutta.

Kirjallisuus

- Favada, I.M., Karppinen, H., Kuuluvainen, J., Mikkola, J. & Stavness, C. 2009. Effects of timber prices, ownership objectives, and owner characteristics on timber supply. *Forest Science* 55(6): 512–523.
- Hannelius, S. 2010. METSON ympäristötuki houkuttelee suojeluun. Julkaisussa: Koskela, T., Hänninen, R. & Ovaskainen, V. (toim.). Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset (TUK) -tutkimusohjelman loppuraportti. *Metlan työraportteja* 158: 39–42.
- Horne, P., Koskela, T. & Ovaskainen, V. (toim.) 2004. Metsänomistajien ja kansalaisten näkemykset metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 933. 110 s.
- Hujala, T., Kurttila, M., Korhonen, K., Hänninen, H. & Pykäläinen, J. 2010. Metsänomistajien päätöksentekotilanteet: kohti uudistuvia metsäsuunnittelupalveluja ja suojelupäätösten tukea. *Metlan työraportteja* 177. 40 s.
- Juutinen A., Horne, P., Koskela, T., Matinaho, S., Mäntymaa, E. & Mönkkönen, M. ym. 2005. Metsänomistajien näkemyksiä luonnonarvokaupasta: kyselytutkimus luonnonarvokaupan kokeiluhankkeeseen osallistuneille. *Metlan työraportteja* 18. 57 s.
- Koskela, T., Syrjänen, K., Loiskekoski, M. & Paloniemi, R. (toim.) 2010. METSO-ohjelman väliarvio 2010: toimintaohjelman käynnistyminen 2008–2009. [Saatavilla:] http://www.metsopolku.fi/metsopolku/fi/materiaalit/esitteet/METSO-ohjelman_valiarvio_2010.pdf. 68 s.
- Kumela, H. & Koskela, T. 2006. Metsänomistajien näkemyksiä luonnonarvokaupan ja sen sopimusehtojen hyväksyttävyydestä. *Metsätieteen aikakauskirja* 2: 257–270.
- Kumela, H. & Paloniemi, R. 2006. Luonnonarvokauppa – vastaus luonnonuojelun kohtaamattomuuden ongelmiin? *Alue ja ympäristö* 35 (1): 25–36.
- METSON valintaperustetyöryhmä, 2008. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. *Suomen ympäristö* 25/2008, *Luonto*, 75 s. Ympäristöministeriö.
- Suihkonen, L., Ahtikoski, A., Hynynen, J., Hänninen, R. & Loiskekoski, M. Määräaikaiset suojelukorvaukset ja laskennalliset tulonmenetykset vapaaehtoisessa metsien monimuotoisuuden turvaamisessa. *Metlan työraportteja* 207. 39 s.
- Syrjänen, K., Horne, P., Koskela, T. & Kumela, H. (toim.) 2007. METSON seuranta ja arviointi. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman seurannan ja arvioinnin loppuraportti. MMM, YM, Metla ja SYKE. 348 s. + liitteet.
- Tapion vuositilastot. 2010. [Saatavilla:] http://www.metsavastaa.net/files/metsavastaa/Tapion%20vuositilastot/Tapion_vuositilastot_2010_nettiin.pdf.
- Valkeapää, A., Paloniemi, R., Vainio, A., Vehkalahti, K., Helkama, K., Karppinen, H., Kuuluvainen, J., Ojala, A., Rantala, T. & Rekola, M. 2009. Suomen metsät ja metsäpolitiikka – kansalaisten näkemyksiä. Helsingin yliopisto, Metsäekonomian laitos, Tutkimusraportteja 55.
- Valtioneuvoston periaatepäätös Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta 2008–2010. 27.3.2008. Valtioneuvosto. 13 s.

E METSO-OHJELMA

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:ssa (2008-16) käytetään metsänomistajalle täysin vapaaehtoisia, korvauksen sisältäviä metsien monimuotoisuuden turvaamiskeinoja. Metsänomistaja voi halutessaan suojella luonnoltaan arvokkaita alueita korvausta vastaan määräajaksi tai pysyvästi. Vapaaehtoinen suojelu perustuu suojelusopimukseen, joissa määritellään suojellaanko kohde kokonaan tai mitä toimenpiteitä kohteella voidaan tehdä niin, että sen luontoarvot säilyvät.

E1 Mitä mieltä olette yksityismetsien monimuotoisuuden turvaamisen tarpeesta?

- 1 Metsien suojelua pitäisi lisätä nykyisestä
- 2 Nykyinen suojelutaso on sopiva
- 3 Metsiä on suojeltu jo liikaa
- 4 En osaa sanoa

E2 Onko oman tilanne metsistä joitain alueita siirretty talouskäytön ulkopuolelle seuraavin tavoin?

	Ei	Kyllä
1 Suojeltu pienialaisia kohteita talousmetsissä (ns. metsälakikohteita)	1	2
2 Myyty valtiolle tai muodostettu yksityinen suojelualue osana valtion suojeluohjelmaa	1	2
3 Omaehtoisesti jätetty esim. luontoarvojen vuoksi metsikkökuvioita kokonaan puuntuotannon ulkopuolelle ilman korvausta	1	2
4 Omaehtoisesti tehty esim. määräaikainen suojelusopimus tai perustettu yksityinen suojelualue	1	2
5 Omaehtoisesti käsitelty tietyt metsäalueita luonnonarvot erityisesti huomioon ottaen	1	2
6 Muulla tavoin, miten _____	1	2

E3 Oletteko aiemmin kuullut Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmasta METSO?

- 1 En ole kuullut METSO-ohjelmasta. Siirtykää kysymykseen E4.
- 2 Kyllä, mistä lähteistä? Rengastakaa kaikki ne lähteet, joista olette kuullut METSOsta.

1 Metsäkeskuksen neuvojilta	8 Ympäristökeskuksen henkilöiltä
2 Metsänhoitoyhdistyksen neuvojilta	9 Luonnonsuojelujärjestöiltä
3 Metsäyhtiöiden puunostajilta	10 Tuottajajärjestöiltä
4 Metsäalan koulutus- tai yleisötilaisuuksista	11 Sanomalehdistä
5 Metsäalan retkeilyiltä	12 Internetistä
6 Metsäalan tiedotteista	13 Radiosta tai TV:stä
7 Metsäalan ammattilehdistä	14 Ystäviltä tai naapureilta
	15 Muualta, mistä _____

E4 Onko tilallanne mielestänne erityisiä, monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita?

- 1 Ei
- 2 Kyllä
- 3 En osaa sanoa, koska en tiedä, millaisia kohteita metsissäni on
- 4 En osaa sanoa, koska en tiedä, millaiset kohteet olisivat luonnoltaan arvokkaita
- 5 En halua vastata

E5 METSO-ohjelmassa sovelletaan metsänomistajalle vapaaehtoisia metsien monimuotoisuuden turvaamiskeinoja. Olisitteko itse omalla tilallanne kiinnostunut vapaaehtoisesta metsien monimuotoisuuden turvaamisesta?

	Kyllä, jos sopiva kohde löytyy	En, vaikka sopiva kohde olisi olemassa	En osaa sanoa
1 Kohteen määräaikainen suojele <u>korvausta vastaan</u> 10–20 vuodeksi, sen jälkeen käyttö omistajan haluamalla tavalla	1	2	3
2 Kohteen pysyvä suojele yksityisenä suojelealueena <u>korvausta vastaan</u> (maapohjan omistus säilyy)	1	2	3
3 Kohteen pysyvä suojele (maan myynti valtiolle)	1	2	3
4 Elinympäristöjen säilyttäminen talousmetsien hoidon yhteydessä ja metsänhoitosuosituksia runsaampi puuston jättäminen hakkuissa hakkuualalle	1	2	3
5 Luonnonhoitohankkeet, joissa kohennetaan tiettyjen elinympäristöjen tilaa (esim. lähteiden kunnostus)	1	2	3

E6 Jos ette ole kiinnostunut edellä mainituista vapaaehtoisesta monimuotoisuuden turvaamisen keinoista, mitkä ovat siihen tärkeimmät syyt? Voitte rengastaa useampia vaihtoehtoja.

- 1 Mielestäni metsäluontoa suojelellaan jo tarpeeksi
- 2 Haluan pitää tilan aktiivisessa metsätaloukskäytössä
- 3 Käsittelen metsiäni metsäneuvojan ohjeiden mukaisesti, eikä asiaa ole otettu esille
- 4 Tilalla ei tietääkseni ole luonnonsuojelellisesti arvokkaita kohteita
- 5 En halua sitoa tilan seuraavan omistajan päätösvaltaa
- 6 En tiedä riittävästi vapaaehtoisin suojelelun taloudellisista vaikutuksista omalla tilallani
- 7 En tiedä riittävästi vapaaehtoisin suojelelun vaikutuksesta metsäluontoon
- 8 En tiedä riittävästi vapaaehtoisin keinojen ehdoista ja korvausperusteista
- 9 En tiedä riittävästi vapaaehtoisin suojelelun käytännön järjestelyistä, esim. keneen ottaa yhteyttä
- 10 En luota siihen, että alueen käyttöoikeudet palautuvat sopimuksen päätyttyä
- 11 Vapaaehtoisesta suojelelusta koituvat tappiot ovat liian suuret
- 12 Epäilen vapaaehtoisin suojelelun voivan rajoittaa myös tilan muuta käyttöä
- 13 Tilani pieni koko
- 14 Muu syy, mikä? _____

E7 Mistä haluaisitte saada tietoa METSON vapaaehtoisista metsien monimuotoisuuden turvaamiskeinoista? Voitte rengastaa useampia vaihtoehtoja.

1 Metsäkeskuksen neuvoja	8 Ympäristökeskus
2 Metsänhoitoyhdistyksen neuvoja	9 Luonnonsuojelelujärjestöt
3 Metsäyhtiöiden puunostajat	10 Tuottajajärjestöt
4 Metsäalan koulutus- tai yleisötilaisuuudet	11 Sanomalehdet
5 Metsäalan retkeilyt	12 Internet
6 Metsäalan tiedotteet	13 Radio tai TV
7 Metsäalan ammattilehdet	14 Muualta, mistä? _____

E8 Millä tavalla aloitteen METSON vapaaehtoisten monimuotoisuuden turvaamiskeinojen käyttämisestä tulisi mielestänne syntyä? Arvioikaa seuraavien tapojen toimivuutta.

	Ei lainkaan toimiva	Ei kovin toimiva	En osaa sanoa	Melko toimiva	Erittäin toimiva
1Tilakohtaisen metsäsuunnittelun yhteydessä	1	2	3	4	5
2Metsähoitotöiden toteuttamisen yhteydessä	1	2	3	4	5
3Metsänomistajan omasta aloitteesta	1	2	3	4	5
4Puukaupan yhteydessä	1	2	3	4	5
5Luontoasiantuntijan yhteydenoton perusteella	1	2	3	4	5
6Luontojärjestöjen kautta	1	2	3	4	5
7Metsäneuvojan henkilökohtaisena neuvontana	1	2	3	4	5

E9 Jos harkitsisitte vapaaehtoista monimuotoisuuden turvaamista omalla tilallanne, missä asioissa tarvitsisitte lisää tietoa neuvojilta tai viranomaisilta?

Tarvitsisin lisää tietoa	Kyllä	Mahdollisesti	En	En osaa sanoa
1arvokkaan luontokohteen tunnistamisessa	1	2	3	4
2arvokkaan luontokohteen rajaamisessa	1	2	3	4
3suojelun korvausperusteista ja suuruudesta	1	2	3	4
4kohteen suojelun ja puunkasvatuksen edullisuusvertailusta	1	2	3	4
5erilaisten suojelukeinojen vertailusta ja valinnasta	1	2	3	4
6ekologisista perusteluista luontokohteen suojelulle	1	2	3	4
7suojelun vaikutuksista lähimetsien käyttöön ja hoitoon	1	2	3	4
8käytön rajoituksista suojeltavalla alueella	1	2	3	4

E10 Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat, kun pohditte omaa osallistumistanne METSON vapaaehtoiseen monimuotoisuuden turvaamiseen?

	Täysin merkityksetön	Jokseenkin merkityksetön	En osaa sanoa	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
1Kohteen omistusoikeus ja päätösvalta	1	2	3	4	5
2Korvauksen määrä	1	2	3	4	5
3Sopimuksen sitovuus ja purkaminen	1	2	3	4	5
4Sopimuksen voimassaoloajan pituus	1	2	3	4	5
5Sopimuksen jatkamismenettely	1	2	3	4	5
6Käyttörajoitukset sopimusaikana	1	2	3	4	5
7Vaikutukset lähiseudun työllisyyteen	1	2	3	4	5
8Varmuus suojelutavoitteiden toteutumisesta	1	2	3	4	5
9Kohteen tärkeys valtakunnallisesti	1	2	3	4	5

E11 Olisitko kiinnostunut yhteistyöstä muiden lähiseudun metsänomistajien kanssa muodostettaessa laajempia monimuotoisuuden turvaamiseen sopivia alueita? Valitkaa vain yksi vaihtoehto.

- 1 Olisin erittäin kiinnostunut yhteistoiminnasta
- 2 Olisin ehkä kiinnostunut yhteistoiminnasta
- 3 Ei kantaa/en osaa sanoa
- 4 Olisin kiinnostunut, mutta tilalla ei ole suojelun arvoisia kohteita
- 5 En ole lainkaan kiinnostunut yhteistoiminnasta

E12 Miten vapaaehtoisesta monimuotoisuuden turvaamisesta maksettava korvaussumma tulisi mielestänne määrittää? Merkitkää kunkin vaihtoehdon kohdalle oletteko samaa vai eri mieltä.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Melkein samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Jos kohteelle tehdään määräaikainen suojelusopimus					
1 korvauksen tulee kattaa kaikki suojelusta aiheutuvat tulonmenetykset	1	2	3	4	5
2 myös luontoarvojen tulee vaikuttaa korvausmäärään	1	2	3	4	5
3 korvauksen ei tarvitse kattaa kaikkia tulonmenetyksiä, koska sopimuskauden jälkeen aluetta voi käyttää haluamallaan tavalla	1	2	3	4	5
Jos kohteesta perustetaan yksityinen suojelualue (maan omistusoikeus säilyy)					
4 korvauksen tulee kattaa kohteen puuston markkina-arvo	1	2	3	4	5
5 puuston markkina-arvon lisäksi myös luontoarvojen tulee vaikuttaa korvausmäärään	1	2	3	4	5
6 korvaus voi olla puuston markkina-arvoa pienempi, koska alue jää metsänomistajalle	1	2	3	4	5
Jos kohde ostetaan suojeluun (omistus siirtyy valtiolle)					
7 korvauksen tulee kattaa maapohjan ja puuston markkina-arvo	1	2	3	4	5
8 maapohjan ja puuston markkina-arvon lisäksi myös luontoarvojen tulee vaikuttaa korvausmäärään	1	2	3	4	5
9 korvaus voi olla maapohjan ja puuston markkina-arvoa pienempi	1	2	3	4	5

Tähän voitte kirjoittaa palautetta tästä kyselystä tai yleisesti metsiin ja niiden käsittelyyn liittyviä asioista.

Kiitos vastauksestanne!